

Posudek na diplomovou práci
Marie Heřmanové

Doma cizincem:
hledání indiánské identity na předměstí mexického města

Práce Marie Heřmanové *Doma cizincem: hledání indiánské identity na předměstí mexického města* vznikla na základě několikaměsíčního terénního výzkumu v jihomexické „perle koloniální architektury“ San Cristóbal de las Casas. Město je globálně proslulé coby metropole regionu neo-zapatistického povstání z roku 1994 a po té pak tím, že se zde soustřeďuje vlna následného revolučního aktivismu a turismu.

Autorka si pro své studium vybrala skupinu o něco mladších, či stejně starých svých kamarádů, z májské etnické skupiny Tzotzil a Tzeltal, kteří jí byli průvodci světem tohoto města. Jejich rodiče sem přišli za obživou z dodnes velmi tradičních indiánských komunit okolní chiapaské vrchoviny a usadili se na v posledních dekádách živelně se rozvíjejících tzv. colónias, na periferii. Jejich potomci – autorčini informanti, žijí v chudinských předměstích mexického San Christobal de las Casas, kam přišli jejich rodiče z okolních tradičních venkovských komunit. Vystudoval základní a nižší střední školu, někteří jsou dokonce na místní universitě. Domů na vesnici k příbuzným moc nejezdí a za své tradiční májské kroje, v nichž chodí jejich matky, se stydí. Z centra globálního San Christobalu, jenž je Mekkou turistů i revolučních turistů a aktivistů znají velmi dobře svět západní modernity a jsou jeho náruživými obdivovateli. Chodí do obchodů, okukují a (pokud na to mají) nakupují. A taky sledují americkou a evropskou popmusic. V západních módních směrech se nakonec vyznají lépe než sama autorka. Koukají na svět Západu nejen na

obrazovce, v obchodech, ale i přímo na turistických hlavních tazích centra města a vypadá jako na dosah. Oblékají se do toho světa.

Autorka se snaží nepřistoupit na klišé o uvíznutí mezi dvěma světy a studovat jejich identitu ve dvou různých, vzájemně souvisejících, rovinách: Nejprve je to rovina zón kognitivní geografie, světa v němž její mladí žijí: - Kromě tradičních komunit tam kdesi za zády, jsou tu -colonías - chudá periferie města, kde žijí. -Po té centrum s jeho koloniální architekturou, turisty a západním luxusem, kam chodí za prací, za zábavou a okukovat obchody se západní módou. -A v neposlední řadě je tu imaginární Západ a jeho, jak jim autorka říká „global fashionscapes“, Velký svět, k němuž vzhlíží a do nějž by chtěli také patřit.

A zde se dostáváme k druhé rovině: autorka se snaží studovat identitu prostřednictvím studia materiality a internalizace módy a popkultury, tak jak je známe u studií školy *material culture*. Se svými informantkami diskutuje o módě, vzájemně si komentují šaty, chodí po obchodech, zkouší a vyměňují věci. Občas i nakupují a také sní...

Autorka ukazuje, jak je odívání vysoce internalizované, jak představa že „šaty dělají člověka“, dává, alespoň na záblesk okamžiku iluzi, že člověk do světa, jemuž vstříc se oblékne, už už patří. Jak všechno vypadá jako na dosah ruky, ale jaksi z logiky věci není. Kromě oblečení totiž téměř vše ostatní – vzdělání, zaměstnání, západní životní styl, jak je znají z televize, již logicky nedosáhnou. A tak sedí oblečení do svých snů a čekají, až to ostatní přijde. Základním momentem geografie globalizace není, jak říká autorka zároveň s Zygmundem Baumanem (1998), zrychlování času, ale pro mnohé většinu paradoxně zpomalování. Nuda, kdy šance nabízející se okolo nás nás neuspokojují a ty velké – imaginární jaksi ne a ne přijít...

Marie Heřmanová odvedla vynikající práci v terénu. Získala si důvěru a blízkost lidí s nimiž pracovala. Dobře analyzovala material culture nejen módy a popkultury, ale i geografie města. Text je hezky a srozumitelně napsán. Mám snad jen tři menší připomínky:

-Těžiště práce je poněkud posunuto směrem do úvodních třech (-přiznávám že nezbytných-) kapitol, zatímco na pátou –stěžejní kapitolu pak logicky zbývá logicky poněkud méně místa i času.

-Autorka mohla věnovat větší práci seznámením se s různými teoriemi identity, jak jsem jí doporučoval. Při množství jejího materiálu a hloubce vhledu, věřím, že by na něco zásadního určitě přišla.

-Výzkum i sám proces psaní práce jsem sledoval krok za krokem, ale myslím, že název práce, jenž se vynořil na poslední chvíli, mohl být (přestože ústřední metafora „doma cizincem“ je dobrá“ ještě o něco výstižnější.

Přes tyto, oproti celku práce, jen opravdu okrajové výtky, hodnotím práci jako skutečně mimořádnou. Nejsilnější momenty – sociální geografie globálního města a fashionscapes jsou opravdu něčím, co je originálním vědeckým přínosem a vím, že autorka již pracuje na jejich publikaci formou kapitoly v knize a článku. Nezbyvá mi než hodnotit takovou práci známkou jedna.

Radan Haluzík
Vedoucí práce